

Korzystaj ze skarbów kultury

Nawigator szkolny

Nawigator szkolny

Wykorzystaj cyfrowe skarby kultury!

Spis treści: rozdział 3

Korzystaj ze skarbów kultury	4
Materiały edukacyjne tworzone przez instytucje kulturalne	4
Arkusze i karty pracy	4
Druki edukacyjne, Muzeum Narodowe w Warszawie	4
Druki i karty pracy, Muzeum Narodowe w Krakowie	5
Broszury edukacyjne, Muzeum Miasta Łodzi	6
Karty pracy, Muzeum Śląskie	6
Arkusze, Narodowy Instytut Dziedzictwa	7
Arkusze, Zamek Królewski na Wawelu	7
Prezentacje multimedialne	8
Interpretacje, Wirtualne Muzea Małopolski	8
Prezentacje, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie	9
Prezentacje multimedialne, Muzeum Historii Polski	9
Historie i kreski, Muzeum Polin	9
Śladami Janusza Korczaka, Muzeum Polin	10
Scenariusze lekcji	10
Scenariusze Esero, Centrum Nauki Kopernik	10
Scenariusze edukacji filmowej, FilMOTEKA Szkolna	11
Filmy edukacyjne	12
Kulturanek – Muzeum Sztuki w Łodzi	12
Przez dziurkę od klucza – Zamek Królewski na Wawelu	12
Twórz własne materiały edukacyjne korzystając z obiektów cyfrowych	13
Autorski arkusz edukacyjny	13
Autorski scenariusz lekcji	14
Daj się zaskoczyć! Kolaż, plakat	15
Autorskie prezentacje	15
Współpraca	16
Projekt internetowy	16
O projekcie	19

Korzystaj ze skarbów kultury

Sekcja przedstawia różne rodzaje materiałów cyfrowych dostępnych na stronach polskich instytucji i opisuje źródła różnych rodzajów obiektów, jakie można wykorzystać w edukacji. Sprawdź, jakie rodzaje materiałów edukacyjnych są dostępne do pobrania z serwisów muzeów, bibliotek i archiwów cyfrowych. Na zajęciach wykorzystać można gotowe scenariusze lekcji, prezentacje multimedialne, arkusze dla uczniów, filmy edukacyjne. W drugiej części rozdziału znajdziesz kilka przykładów twórczego wykorzystania materiałów cyfrowych na zajęciach stacjonarnych lub zdalnych. Możliwości jest bardzo wiele!

Materiały edukacyjne tworzone przez instytucje kulturalne

Arkusze i druki edukacyjne, artykuły, scenariusze lekcji, prezentacje multimedialne i filmy przygotowane przez działy edukacji w instytucjach można pobrać, oglądać, drukować lub wyświetlać podczas zajęć.

Arkusze i karty pracy

Arkusze edukacyjne – gotowe do druku, ilustrowane plansze zawierające wiedzę podaną w przystępny i ciekawy sposób, połączone z ćwiczeniami utrwalającymi wiedzę – można znaleźć na stronach wielu instytucji.

Druki edukacyjne, Muzeum Narodowe w Warszawie

Na stronie Muzeum Narodowego w Warszawie znajduje się [kilkadziesiąt arkuszy edukacyjnych](#) powiązanych tematycznie z ekspozycjami w MNW. Dostępne są trzy rodzaje arkuszy – dla dzieci, dla młodzieży i dorosłych oraz arkusze dla dorosłych w języku angielskim. Każdy z arkuszy zajmuje 2-4 strony. Tekstom towarzyszą przygotowane przez artystów grafików ilustracje, dzięki którym korzystanie z arkuszy to prawdziwa przyjemność. Wiedza zawarta w materiałach wpisuje się w program nauczania historii, języka polskiego, plastyki, historii sztuki. Wszystkie arkusze można pobrać ze strony w formacie PDF.

- [W blasku średniowiecza](#)
- [Na tropie Faras](#)
- [Na tropie Bitwy pod Grunwaldem](#)
- [Kultura dworska](#)
- [Na tropie XIX wieku](#)
- [Wielkanoc, Boże Narodzenie](#)
- [Polska. Siła obrazu](#)
- [Wolność czy zniewolenie? Sztuka polska po 1945 roku](#)

Druki i karty pracy, Muzeum Narodowe w Krakowie

Strona internetowa Muzeum Narodowego w Krakowie zawiera sekcję „[pliki do pobrania dla nauczycieli](#)...”, gdzie – obok szablonów planu lekcji ilustrowanych dziełami z kolekcji MNK – znaleźć można kilkanaście kart pracy poświęconych zagadnieniom z zakresu lekcji historii, historii sztuki i literatury.

- [Czas Honoru. Droga do niepodległości](#)
- [Zawsze młoda. Sztuka polska około 1900](#)
- [Kryzys i prosperity](#)
- [Turner](#)
- [Maksymilian Gierymski](#)
- [Gra „przygotowania do Wesela](#)

Broszury edukacyjne, Muzeum Miasta Łodzi

Ze strony MMŁ można pobrać dwie rozbudowane i ilustrowane archiwalnymi fotografiami kilkustronicowe broszury o historii łódzkiego sportu oraz polskich olimpijczykach.

- [Ocalić od zapomnienia. Historia łódzkiego sportu do II wojny światowej](#)

Broszury MMŁ o sporcie są dostępne na licencji CC BY-SA 3.0.

Ilustracja: Muzeum Miasta Łodzi, *Ocalić od zapomnienia*, [Starożytne i nowożytne igrzyska olimpijskie](#), Muzeum Miasta Łodzi, CC BY-SA 3.0 PL

Karty pracy, Muzeum Śląskie

Muzeum Śląskie w dziale „[edukacja online](#)” przygotowało karty pracy i oddzielne instrukcje/scenariusze dla nauczycieli.

- Sztuka współczesna – nurty i kierunki [\[karta pracy\]](#) [\[instrukcja\]](#)
- Sztuka gotycka [\[karta pracy\]](#) [\[instrukcja\]](#)
- Ze średniowieczem za pan brat [\[karta pracy\]](#) [\[instrukcja\]](#)

Arkusze, Narodowy Instytut Dziedzictwa

Portal edu.nid.pl, prowadzony przez Narodowy Instytut Dziedzictwa, zawiera różnorodne materiały edukacyjne, których tematyka obraca się wobec materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego, historii, zabytków, historii sztuki, literatury i geografii Polski. Wśród

arkuszy edukacyjnych, tworzonych przez NID lub wspólnie z regionalnymi muzeami z całego kraju, znajdziemy m.in. arkusze:

- [Szlak literacki z Gombrowiczem](#)
- [Jak zasłużyć sobie na pomnik?](#)
- [Młoda Polska](#)
- [Dzieje Płocka](#)
- [Legendy warszawskie](#)
- [Art Deco](#)

Arkusze, Zamek Królewski na Wawelu

Zamek Królewski na Wawelu prowadzi blog wawel.edukacja.com, na której znajdziemy krótkie arkusze edukacyjne o tematyce historycznej i artystycznej dla uczniów klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej, uczniów szkół średnich oraz studentów.

- [Co to jest portret?](#)
- [Co to jest pejzaż?](#)
- [Analiza formalna dzieła malarskiego](#)
- [Piastowie na Wawelu – Władysław Łokietek](#)
- [Św. Stanisław ze Szczepanowa](#)
- [Kronika Jagiellonów](#)
- [Kobiety Wawelu](#)
- [Legenda o smoku wawelskim](#)

Prezentacje multimedialne

Prezentacje multimedialne umieszczone na stronach internetowych instytucji kulturalnych mogą stać się dobrym uzupełnieniem lekcji prowadzonych online. Większość prezentacji można oglądać zarówno na komputerze, jak i przez telefon. Bardziej rozbudowane, przekrojowe prezentacje można wyświetlać na zajęciach jako punktem wyjścia do tematu lub inspirację do dyskusji w grupach.

Większość opisywanych prezentacji jest przeznaczona do oglądania bezpośrednio w serwisie – przez internet.

Interpretacje, Wirtualne Muzea Małopolski

Serwis udostępnia kilkadziesiąt przekrojowych, rozbudowanych i graficznie doskonale zrealizowanych [prezentacji na szereg tematów](#) związanych z programem nauczania historii, języka polskiego, plastyki, geografii, historii sztuki i wiedzy o społeczeństwie.

- [Antyczne muzeum wyobraźni](#)
- [Emancypacja kobiet](#)
- [Sarmatyzm](#)
- [Czas w geologii](#)

Prezentacje, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie

Ciekawe, rozbudowane prezentacje o obyczajach i historii dawnej Polski, między innymi:

- [Symbolika malarstwa średniowiecznego](#)
- [Polska spichlerzem Europy](#)

Prezentacje multimedialne, Muzeum Historii Polski

Na stronach Muzeum Historii Polski dostępne są 3 „portale edukacyjne” – nowoczesne, obszerne, wspaniale ilustrowane prezentacje na temat [Tadeusza Kościuszki](#), Jana Karskiego oraz [odzyskania przez Polskę niepodległości](#). Każdy z portali jest rozbudowaną narracją zawierającą zdjęcia, materiały audiowizualne słowniczek pojęć, słowniczek biograficzny i inne materiały.

- [Tadeusz Kościuszko – pakiet edukacyjny](#)
- [Jan Karski i jego czasy](#)
- [Odważmy się być wolnymi](#)

Historie i kreski, Muzeum Polin

W [serwisie edukacyjnym „Żydowska Warszawa”](#) na stronach Muzeum POLIN znajdziemy 3 multimedialne prezentacje. Najciekawsza z nich, zatytułowana „[Historie i kreski](#)” przedstawia życiorysy dziewięciorga znanych mieszkańców Warszawy pochodzenia żydowskiego – między innymi Marka Edelmana i Antoniego Słonimskiego – w formie nowoczesnych, interaktywnych komiksów.

Każdy z komiksów to kilka arkuszy. Dialogi i kadry opowiadają historię każdej z przedstawionych osób na tle historii przed- i powojennej Polski. Na kadry nałożone są interaktywne punkty, klikając w nie otwieramy okienka z tekstem, zdjęciami i materiałami filmowymi przedstawiające historyczne tło wydarzeń. Do każdego z komiksów dołączone są [materiały pomocnicze dla nauczycieli](#).

Śladami Janusza Korczaka, Muzeum Polin

Prezentacja multimedialna pozwalająca [poruszać się po ulicach Warszawy śladami Janusza Korczaka](#). Do wyboru są dwie trasy – przybliżająca życiorys Korczaka lub związana z okresem okupacji. Każdemu punktowi na mapie towarzyszą narracyjne opisy i fotografie, oraz dzisiejszy widok omawianych adresów na mapie Warszawy z Google Street View.

Scenariusze lekcji

Scenariusze Esero, Centrum Nauki Kopernik

Centrum Nauki Kopernik we współpracy z Europejską Agencją Kosmiczną przygotowało [kilkadziesiąt scenariuszy lekcji dla szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych](#) w niebanalny sposób wyjaśniających zagadnienia z zakresu fizyki, chemii, biologii i geografii.

Scenariusze lekcji dostępne do pobrania na stronie są zaopatrzone w arkusze dla uczniów, ćwiczenia grupowe dla uczniów i wskazówki ułatwiające realizację zajęć na podstawie scenariusza. Dodatkowo wszystkie scenariusze są dostępne na wolnej licencji CC BY-SA, więc dowolne ich fragmenty można wykorzystywać, włączając je we własne autorskie materiały edukacyjne.

- [Isaac Newton i prędkość orbitalna](#)

- [Galileusz i prędkość światła](#)
- [Klimat kontynentalny i oceaniczny](#)
- [Kontakt z kosmitami](#)
- [Poczuj grawitację](#)
- [Lód się topi](#)
- [Zrób własny teleskop](#)
- [Siła powietrza](#)

Wszystkie scenariusze esero [dostępne na stronie](#) są dostępne na wolnej licencji CC BY 2.0.

Scenariusze edukacji filmowej, Filmoteka Szkolna

Serwis zawiera kilkadziesiąt [rozbudowanych scenariuszy zajęć edukacji filmowej](#). Do każdego z nich dołączone są pełnometrażowe filmy, komentarze wideo przygotowane jako materiały uzupełniające, informacje o filmie i reżyserze, sceny do analizy, materiały metodyczne, broszury do pobrania i wydruku oraz instrukcje pozwalające na przeprowadzenie zajęć.

Wszystkie materiały oraz filmy są dostępne za pośrednictwem strony projektu. Każda z [lekcji](#) opracowana jest wokół hasła problemowego, na przykład

- *Metafory prawdy,*
- *Rozdroża historii,*
- *W kręgu tradycji romantycznej,*
- *Polska w nowym obyczaju.*

Filmy edukacyjne

Nie sposób wymienić nawet części materiałów wideo o charakterze edukacyjnym, jakie w ostatnich latach – a szczególnie w 2020 roku – zostały udostępnione w sieci przez muzea i centra nauki. Materiałów filmowych wysokiej jakości jest coraz więcej, w poniższej sekcji wymienionych jest tylko kilka miejsc, gdzie można znaleźć tego rodzaju materiały.

Odviszając strony internetowe instytucji kulturalnej sprawdźcie, czy instytucja ma profil na YouTube – z pewnością uda się znaleźć wiele ciekawych filmów.

Kulturanek – Muzeum Sztuki w Łodzi

Kulturanek to wyjątkowy [cykl dwudziestominutowych programów telewizyjnych](#) o sztuce i kulturze współczesnej dla dzieci w wieku 7-13 lat oraz ich opiekunów (w domu i szkole). Cykl został przygotowany i zrealizowany przez kuratorów pracujących na co dzień w Muzeum Sztuki w Łodzi. Zrealizowano 36 odcinków cyklu na takie tematy, jak Abakanki i Grahamki, Chimeryczna hybryda, ABS – Abstrakcja, Planowanie planety, K jak kolekcja, Autotematyzm...

Programy są przyjazne, pełne pozytywnej energii i inspirują do eksperymentowania ze sztuką. Wiele działań plastycznych, które w programie wykonują prowadzący wspólnie z dziećmi, nadaje się do zaadaptowania i przeprowadzenia w szkole lub w domu. Program zdobył wiele wyróżnień i nagród za wysoki poziom merytoryczny i realizację, która sprawia, że oglądanie to przyjemność – nie tylko dla dzieci.

KULTURANEK przekonuje, że kontakt ze sztuką nie jest przywilejem utalentowanych, ale że twórczość jest prawem każdego człowieka i dostarcza pomysłów, w jaki sposób pracować w obrębie uniwersum sztuk wizualnych w muzeum i galerii, ale także w szkole, w domu i na wakacjach.

- [Kulturanek](#), opis programu, Muzeum Sztuki w Łodzi

Przez dziurkę od klucza – Zamek Królewski na Wawelu

Ten cykl krótkich, 2-3-minutowych filmów wideo powstał na czas zamknięcia sal muzealnych. Pracownicy Zamku Królewskiego „przez dziurkę od klucza” opowiadają o najciekawszych eksponatach, zbiorach, pracy w muzeum i innych kwestiach nie zawsze znanych lub dostępnym dla zwiedzających.

Razem z nami przejdziecie przez zamknięte komnaty zamku. W ten sposób Wawel pozostaje dla Was otwarty.

- Przez dziurkę od klucza. [Blog edukacyjny](#) Zamku Królewskiego na Wawelu

Twórz własne materiały edukacyjne korzystając z obiektów cyfrowych

Te spośród opisywanych w tym serwisie zbiorów instytucji kultury dostępnych w sieci, które [należą do domeny publicznej](#) lub [są objęte wolną licencją](#) – teksty, książki, wiersze, fotografie, dzieła sztuki, mapy – wspaniale nadają się do wykorzystania w autorskich materiałach edukacyjnych, które możesz opublikować w sieci. Są również przydatne w działaniach grupowych, pracy zdalnej i projektowej z uczniami: można je wykorzystać do tworzenia kart pracy, prezentacji, gazetek lub edukacyjnych projektów internetowych.

Ilustracja: Patrycja Jakson, [Poużywaj sobie – Państwo młodzi](#), [Wikimedia Commons](#), [CC BY-SA 4.0](#)

Autorski arkusz edukacyjny

Od czego zacząć tworzenie autorskich materiałów edukacyjnych, które można opublikować w sieci? Na dobry początek spróbuj wykonać kartę pracy lub arkusz edukacyjny. Napisz treść (możesz ją uzupełnić fragmentami tekstów udostępnionych w internecie na wolnej licencji, takich jak np. [artykuły w serwisie Muzeum Historii Polski](#), lub tekstów z domeny publicznej).

Możesz wstawiać odnośniki – linki do dowolnych treści w sieci. Następnie wybierz ilustracje – także spośród tych dostępnych do ponownego wykorzystania (na przykład, z [biblioteki POLONA](#) lub serwisu NAC).

Arkusze można przygotować w edytorze tekstu, w programie do tworzenia prezentacji, lub z pomocą narzędzi online takich jak [dokumenty](#) i [prezentacje Google](#) – gotowy arkusz można wyeksportować do formatu PDF.

Pamiętaj, aby zarezerwować odrobinę miejsca na opis arkusza: wybrany przez Ciebie tytuł, Twoje nazwisko lub pseudonim oraz listę wykorzystanych obiektów.

Jeśli chcesz objąć swój arkusz wolną licencją CC, aby inni mogli go modyfikować do swoich potrzeb, dodaj informację: „Arkusze na licencji Creative Commons [nazwa licencji lub skrót]”. Dodatkowo dobrą praktyką jest umieszczenie linku do licencji [CC BY](#) lub [CC BY-SA](#) na stronie Creative Commons.

Autorski scenariusz lekcji

W analogiczny sposób możesz napisać scenariusz lekcji (jeśli chcesz, możesz wykorzystać ilustracje lub fragmenty tekstów z domeny publicznej lub na licencjach CC lub zaadaptować fragmenty innych materiałów edukacyjnych na wolnych licencjach. Pamiętaj, aby opisać te materiały, np. w stopce).

Jeśli opublikujesz scenariusz na wolnej licencji Creative Commons, inni będą również mogli wykorzystać jego fragmenty i zaadaptować do swoich potrzeb, a Twój wkład będzie oznaczony w opisie nowej wersji.

Umieszczając scenariusz lekcji jako otwarty zasób w internecie, pamiętaj, aby uzgodnić licencje wszystkich jego elementów. W widocznym miejscu umieść wybraną licencję (CC BY lub CC BY-SA). Proponujemy zrobić to przy pomocy strony [Creative Commons Polska](#). Koniecznie też podpisz siebie i podaj wszystkie źródła, z których korzystałaś/korzystałeś. Gotowy scenariusz możesz umieścić na swojej stronie, stronie szkoły, wspólnym dysku Google szkoły.

- Aleksandra Czetwertyńska, Karolina Grodecka, Katarzyna Górkiwicz, Kamil Śliwowski, Katarzyna Werner, [Otwarte Zasoby Edukacyjne: Szukaj, twórz, dziel się](#), CC BY-SA

Daj się zaskoczyć! Kolaż, plakat

Kolaż lub plakat z wykorzystaniem materiałów cyfrowych to doskonała metoda, aby utrwalić tematykę omawianą podczas zajęć. Dlatego jest to znakomita okazja, aby zachęcić uczniów do twórczej pracy, a dla nich szansa, by lepiej poznać zasoby internetowe ogólnopolskich i lokalnych instytucji kultury. Pozwól uczniom rozwinąć skrzydła wyobraźni i daj się zaskoczyć.

Karolina Pacek, *W Galeryjce 1*, fotomontaż utworzony z obrazu Jana Matejki 'Bitwa pod Grunwaldem' oraz fotografii Henryka Poddębskiego 'Wielka Wieś'. Źródło: [Wikimedia Commons](#), licencja [CC BY-SA 4.0](#)

Jeśli uczniowie zapoznają się z podstawowymi zasadami korzystania z treści z domeny publicznej lub tych na wolnych licencjach i ich opisywania, wówczas ich prace także można udostępniać na wolnych licencjach w Internecie – na stronie szkoły, na blogu, czy w mediach społecznościowych. Aby przedstawić podstawowe zasady pracy z grafikami z domeny publicznej, możesz wykorzystać [na przykład tę infografikę](#) z cyklu „swoboda użycia”.

Kolaże można wykonywać cyfrowo, przy pomocy programów do obróbki grafiki, takich jak [GIMP](#) czy [Photopea](#), albo „analogowo” – pobrać grafiki, wydrukować wybrane obiekty i komponować prace z pomocą kleju i nożyczek. Gotowy kolaż lub plakat wystarczy sfotografować lub zeskanować – i również można udostępniać go w sieci.

Technika kolażu lub ilustrowanego plakatu świetnie pasuje do wielu przekrojowych tematów z praktycznie każdej dziedziny. Przykładowo, może dotyczyć wybitnych postaci historycznych związanych z miastem lub regionem, symboli i wartości, zagadnień z dziedziny biologii czy geografii (np. atrakcje turystyczne Tatr), chemii (np. pierwiastki chemiczne wokół nas), tematów okolicznościowych (na Dzień Niepodległości, Dzień Kobiet), kampanii społecznych, akcji dobroczynnych, analiz porównawczych „wczoraj i dziś”, i oczywiście – patrona szkoły!

Autorskie prezentacje

Prezentacje przeznaczone do publikacji w sieci można wykonać samodzielnie, wspólnie z uczniami lub jako zadanie do wykonania w grupach. Wówczas zadaniem uczniów będzie przygotowanie treści oraz wyszukanie materiałów ilustracyjnych z domeny publicznej lub na wolnych licencjach na wskazany temat.

Wykorzystanie otwartych materiałów pozwala prezentować prace w sieci, a także wykorzystywać je w przyszłości, modyfikować na potrzeby innej klasy czy nieco innego kursu. Dzięki wolnym licencjom z prezentacji będą mogli korzystać inni uczniowie i nauczyciele – z czasem stworzyć można szkolną bazę materiałów edukacyjnych, z których korzystać mogą wszyscy.

[Google Prezentacje](#) pomogą w pracy nad prezentacją, jeśli pracujesz w pojedynkę, ale będą także pomocne, kiedy staniesz przed zadaniem opracowania prezentacji w grupie. Plusem tego narzędzia jest to, że zawsze masz pod ręką wszystkie swoje prezentacje i możesz nie tylko je tworzyć online, ale od razu dzielić się nimi ze wszystkimi. Wystarczy, że ustawisz publiczną widoczność linku do prezentacji.

- Aleksandra Czetwertyńska, Karolina Grodecka, Katarzyna Górkwicz, Kamil Śliwowski, Katarzyna Werner, [Otwarte Zasoby Edukacyjne: Szukaj, twórz, dziel się](#), CC BY-SA

Współpraca

Szkolny projekt polegający na tworzeniu plakatów, kolaży czy prezentacji przeznaczonych do publikacji online to dobra okazja do współpracy pomiędzy nauczycielami: być może działanie tego rodzaju łatwiej – i lepiej – zrealizować można dzięki współpracy pomiędzy nauczycielem odpowiedzialnym za zawartość merytoryczną (np. języka polskiego, historii czy geografii), a

nauczycielem plastyki i np. nauczycielem informatyki. Każdy z członków zespołu będzie wówczas odpowiadać za pracę z uczniami na innym etapie projektu. Sprawdzone merytorycznie i poprawnie opisane prezentacje uczniów opublikować można np. na platformie [slideshare](#).

Projekt internetowy

Wspólnie z zainteresowanymi uczniami – na przykład, uczestnikami koła przedmiotowego – można pracować nad bardziej rozbudowanym projektem internetowym.

Dostępne obecnie narzędzia pozwalają łatwo założyć blog (np. korzystając z narzędzi [Medium](#), [Wix](#) czy [WordPress](#)). Prace nad treścią można wykonywać wspólnie dzięki narzędziom do współpracy online, takim jak dokumenty Google.

Możliwości jest wiele: oprócz bloga lub strony poświęconej wybranej tematyce, można utworzyć szkolny [Wikiprojekt](#) w Wikipedii (więcej informacji na ten temat znajduje się w kolejnej sekcji Nawigatora), profil lub grupę w mediach społecznościowych, archiwum prezentacji na slideshare, czy nawet konto na Twitterze, na którym publikowane będą np. wybrane cytaty z twórczości wybranego pisarza.

Ważne, aby wiedzę związaną z prawami autorskimi stosować i ćwiczyć w szkole na co dzień, np. zwracać uwagę na to, czy uczniowie podpisują zdjęcia (dodawane np. do prezentacji multimedialnych) i inne utwory, czy korzystają z legalnych źródeł. Dzięki temu wiedza utrwali się, a uczniowie nabiorą dobrych nawyków sprawdzania licencji i podpisywania utworów innych autorów, a także, po prostu, poszanowania czyjejś własności, również intelektualnej. Kolejnym krokiem jest samodzielne tworzenie materiałów. Zachęcajcie innych nauczycieli, pomagajcie swoim uczniom. Możecie w szkole stworzyć w ten sposób bazę wartościowych, otwartych zasobów. To wspaniałe wpłynie na wymianę doświadczeń w szkolnej społeczności, zacieśni współpracę między Wami – wzbogaci całą szkołę.

- Joanna Sroka, [Otwarte zasoby i prawa autorskie – jak uczyć o nich w szkole?](#)

Fundacja Szkoła z Klasą

O projekcie

Celem przewodnika jest zachęcić nauczycieli na wszystkich poziomach edukacji do korzystania z treści umieszczonych w Internecie przez biblioteki, archiwa i muzea, a także tworzyć nowe połączenia pomiędzy specjalistami zajmującymi się edukacją w instytucjach kultury a środowiskiem nauczycieli.

O autorce: Nazywam się Marta Malina Moraczewska, zajmuję się animowaniem projektów edukacyjnych i artystycznych wykorzystujących internet i treści cyfrowe. Współprowadziłam projekty *Rok obrzędowy z Wikipedią*, *Dzielimy się Łodzią*, *Etnografia Karpat*, *Wstęp wolny - rozmowy o otwartości w instytucjach kultury*, redagowałam publikację *Otwarte projekty cyfrowe* (Warszawa 2016).

Korekta: Klara Sielicka-Baryłka

Przewodnik dostępny online: <https://nawigatorszkolny.pl>

Treść dokumentu jest dostępna na licencji [Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe \(CC BY-SA 4.0\)](#)

Zrealizowano w ramach [programu stypendialnego Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Kultura w sieci 2020](#).

